

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50
Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 202. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 20 — 1923 október 30 Kedd

A magyar kölcsön keresztmetszete

A vita, amely a magyar kölcsön ügyéről hónapok óta folyik az európai sajtóban és politikában, ugyszólván ki van merítve. Megvilágítást nyert minden oldalról, hallottuk a magyar hivatalos és ellenzéki álláspontot, megnyilatkozott a közvetlenül érdekelt kisanant és a közvetve érdekelt nagyantant is. Egészen feltűnő és szokátlan dolog, hogy egy szimpla állami kölcsönügylet ennyire az érdeklődés és az események középpontjába került és hogy valóságos szenvedélyes viták zajlottak és zajlanak még ma is körülötte. A dolog nyitja éppen az, hogy ez a kölcsön nem egészen közönséges hitelügylet, amit minden további nélkül bankári és kereskedői szempontok szerint lehetne lebonyolítani, hanem mélyen belevág a középeurópai politika problémáiba és hatásaiban jelentős befolyással lehet a Dunamenti államok egymáshoz való viszonyára és gazdasági fejlődésére. A magyar kölcsön ügyében mindenkinek, aki figyelemmel kíséri és szívében hordja Középeurópa sorsát, meg kell hogy legyen a jól átgondolt és kialakult véleménye.

Egy dolog bizonyos: Magyarországnak kölcsönre van szüksége. A legrövidebb időn belül hozzá kell jutnia a külföld anyagi segélyforrásaihoz, mert különben ugyanaz a gazdasági összeomlás következik be, ami bekövetkezett Ausztriában, Lengyelországban és Németországban. Ennek elkerülése nemcsak Magyarországnak érdeke, de érdeke egész Európának, mert annyi tapasztalatot szereztek a győzők is e téren, amit egyébként minden józan kereskedő már régtől fogva tudott, hogy a hitelezőnek nem áll érdekében adósa tönkretétele, mert ez esetben egyáltalán nem juthatna hozzá pénzéhez. Az antant hitelezője Magyarországnak, Magyarország ugyanis tartozik a jóvátételi követelésekkel. Fizetni azonban nem tud és fizetőképessége, ha hamarosan talpra nem állítják, napról-napra csökken. Az antantnak tehát ugyancsak, hogy Magyarország jelentős külföldi kölcsön segítségével szánja gazdasági viszonyait. A kölcsönügylet azonban e nyilvánvaló érdekezések ellenére sem sikerült még lebonyolítani és még hosszú hónapokra és alapos tárgyalásokra lesz szükség, amíg a magyar hitelakció befejezést nyer. A késedelem és tartózkodás oka nem a pénzügyi momentumokban keresendő.

A nagy- és kisanantant kormányai többkevesebb bizalmatlansággal viseltetnek Magyarországot mai kormánya iránt. Nem tudjuk, milyen mértékben enyhülne ez a bizalmatlanság, ha más kormány kerülne az ország élére. Nem tudjuk, vajjon ugyanazt a hatást váltaná-e ki mindenütt egy Magyarországon esetleg bekövetkező rendszerváltozás, de tény, hogy a mai rezsim mindenütt a legnagyobb rezerváltsággal találja magát szemben. A kisanant államainál a tartózkodás oka kézenfekvő: attól félnek, hogy Magyarország megerősödése és konszolidációja esetén az integritásos reváns-mozgalom is megerősödik, ami közvetlen veszélyt jelent a szomszédoknak. Abban, hogy ez az aggodalom, mint az európai politika jelentős tényezője, ténylegesen fennáll, legnagyobb részben a mai budapesti rendszer a hibás. Azért csak legnagyobb részben és nem egészen, mert ezt az aggodalmat teljesen és végérvényesen megszüntetni a közeljövőben semmiféle magyar kormány nem lesz képes. A mai rendszer azonban reakciós és ultra-soviniszta kísérő tüneteivel igen gyakran jogossá teszi ezt a félelmet és indokolttá az ellene való védekezést. Ennél a pontnál kapcsolódik bele az európai politika a magyar kölcsön ügyébe. Európa nem akar kölcsönt adni mindaddig, amíg megnyugvást nem szerez felőle, hogy a kölcsön adott pénzt csakugyan a gazdasági újjáépítésre fordítják, nem

pedig monarchista és militarista felkészül-
désre és hogy Magyarország tetteivel is be-
bizonyítja a szomszédainak, hogy a geográfiai hely-
zetben nem akar erőszakos változásokat előidézni.

Ennek a kölcsönügynek érdekes epizódja
zajlott le a minap Amerikában, ahol a mon-
archista Apponyi gróf és a pacifista Jászi Osz-
kár keríttek szembe egymással a nagy közvé-
lemény előtt. Az amerikai nyilvánosságna-
k látnia kellett azt a mély szakadékot, amely a
magyar politikai élet egyes csoportjai között
tárog. Látnia kellett, hogy a kölcsön ügyének
a Habsburg-párti Apponyi gróf megy hangula-
tot kelteni, míg a köztársasági érzelmű Jászi
mint hazájából száműzött földönfutó kénytelen
tiltakozni ellene, hogy a külföld ezt a Magyar-
országot támogassa, amely szerinte a régi reakciós
rendet akarja visszaállítani. Ez a kontradiktó-
rikus vita adja meg a magyar kölcsönügy kereszt-

metszetét. Magyarország a háboru befejezése
óta a szélsőségek peremén támo-lyog. Ezért a
nagyfokú bizalmatlanság, amellyel mindenütt
találkozik. Nemcsak az aktuális kölcsönügy,
de az ország és a magyar nép jövője szem-
pontjából is mulhatatlanul fontos, hogy a szél-
sőségekről végre ismét a mérseklet középtá-
jára térjen. Végbe kell mennie Magyarországon is
annak a demokratikus és népi erőkre támasz-
kodó átalakulásnak, amely egyedül adhatja
vissza a megfogyatkozott országot nyugalmat és
gazdasági erejét. Meg kell szünniök a politikai
kilengéseknek és üldözéseknek, a felelőtlen
akcióknak úgy befelé, mint kifelé. Ha ez a
helyzet bekövetkezik és Európa meggyőződést
is szerez róla, akkor Magyarország nemcsak
ebben a kölcsönben számíthat a népek támo-
gatására, de minden törekvésében nemzetközi
szimpátiával fog találkozni.

Poincaré háborus készülődéssel vádolja Németországot

Figyelmeztetés a szövetségeseknek. Stresemann követeli a német fenható-
ság visszaállítását a megszállt területeken

(Berlin, október 29. Az Uj Kelet tudósító-
jától.) Stresemann kancellár, aki most érkezett
vissza a Rajna-vidékről, Hagenben tanácskozott
a megszállt területek politikai pártjainak
vezetőivel, valamint a gazdasági érdekképvi-
seletek kiküldötteivel. Este nagy népgyűlés
volt, amelyen a kancellár, Solmann és Fuchs
miniszterek beszéltek.

Stresemann beszédében kijelentette, hogy
az a harc, amely a Rajna-vidéken most folyik,
24 óra alatt megszűnne, ha a megszálló ható-
ságok nem támogatnák a szeparatista moz-
galmat.

Vádolja a franciákat és a belgákat, hogy segítik az elszakadási törekvéseket

és ezzel megsértik a békeszerződést. Német-
ország követeli, hogy a német szuverenitás a
Ruhr- és Rajna-vidéken visszaállítsassék, mert
csak így állhat elő a januári helyzet, amint
azt Poincaré kívánja. Sikert kíván a ruhr-
vidéki iparvállalatok képviselői és a franciák
között megindult tárgyalásoknak, mert ellen-
esetben a népet éhség és pusztulás fenyegeti.
Németország gazdasági erejének fogytán van.
Kéri a jótékonyegyleteket és az egész világot,
jöjjenek a Ruhr népének segítségére.

mielőtt a fenyegető éhség pusztítani kezd. Ami
a jóvátételt illeti, Németország már tulsokat
tett ebben a kérdésben, de kész még további
áldozatokra is, hogy felszabadítsa a német
földet.

Ezzel egyidejűleg, mint Párisból jelentik,
Poincaré francia miniszterelnök is beszédet
mondott Chatigniben, a hősök emlékoszlopának
leleplezésénél. Kijelentette, hogy szent kötele-
sége a háboru hősi halottjainak kivánságát tel-
jesíteni. Németország részéről rosszakaratot kon-
statál most is, amikor az kijelenti, hogy min-
csenek meg a megfelelő eszközei jóvátételi
számlájának rendezésére, mégis folytatja azt a
gazdasági és pénzügyi politikát, amely az or-
szág katasztrófáját idézte elő. Nem igaz, hogy
Franciaország a német belpolitikai harcokba
beleavatkozott.

A szeparatista törekvések Stresemann politikájának tulajdoníthatók.

Franciaország nem követ annexió célo-
kat, de meg fogja tartani azokat a garanciákat,
amelyek követeléseit biztosítására szükségesek.
Németország eddig kijátszotta a szövetséges
katonai ellenőrzőbizottságokat, hadsereget tart
és üzemeit könnyen átalakíthatja hadianyag-
gyártásra, kereskedelmi repülőgépeit pedig
könnyen állíthatja a hadsereg szolgálatába. A
militarisztikus befolyás egész Németországban
igen erős. Németország őszinte érdeke, hogy

siettesse távozásunkat a Ruhr-vidékről. Ezt
értük el azzal, hogy biztosítékokat szerezünk.
Franciaország emlékezteti szövetségeseit, hogy
közös egyezményben állapították meg a német
adósságot, amely

csupán az összes hitelezők hozzájárú- lásával módosítható.

A jóvátételi bizottság fel van hatalmazva arra,
hogy időről-időre felülvizsgálja Németország
fizetőképességét és most is meg fogja hall-
gatni a német küldöttséget. Baldwin meg-
hívására vonatkozólag Poincaré kijelentette,
hogy hozzájárul a szövetséges konferenciához,
amely megoldja a jóvátételi problémát a szö-
vetségesek között és kívánja, hogy Amerika is
résztvegyen a konferencián, amely megállapítsa
Németország gazdasági helyreállításának pro-
gramját és fizetőképességét, természetesen a
versaillesi békeszerződés adta keretek között.

Berlin, okt. 29. Annak ellenére, hogy a
dollar árfolyama változatlan, Berlinben szédü-
letes áremelkedések vannak. A hus fontja ma
már huszonkétmilliárd, egy levél portója száz-
millió. A városközi telefonbeszélgetés tizenöt-
milliárdba, egy újság egymilliárd márkába kerül.
Az óránként növekedő drágaság miatt napi-
renden vannak az éhségzavargások.

Freinbergben komoly összeütközések voltak

a radikálisok és a birodalmi véderő között.
A tömegekből négy katonát megsebesítettek, mire
a csapatok visszonozták a tüzélest. Tizenhárom
tüntetőt agyonlőttek, huszan megsebesültek.

Frankfurtban a kommunista munkásság
ki akarta mondani az általános sztrájkot, de
a szociáldemokraták és a szakszervezetek ére-
lyes állásfoglalásán a

teljes munkabeszüntetés

terve meghusult.

Hamburg ama külvárosaiban, ahol a leg-
erősebb utcai harcok dultak, mindjárt a hely-
színen kihallgatták a vád alá helyezett kom-
munistákat. A vádlottak óriási tömegéből ta-
lálomra kiragadtak tizennyolc embert, akiket
más bűnökön kívül rendőrgyilkosságért is fele-
lősségre fognak vonni.

A statáriális bíróság elé állított hamburgi
kommunisták perének tárgyalása véget ért.

Egy vádlottat halálra ítélték,

a többi hosszantartó szabadságvesztésre ítélték.
A kommunista forradalom áldozatainak száma
hetvenöt halott, köztük tizennégy rendőr.

Berlin, október 29. A párisi Havas-ügy-
nökség szerint a rajnai kormány elismerése
után a szeparatista mozgalom elcsendesült a
franciák és belgák által megszállott zónában.

v.	25 ⁵⁰
en-	32 ⁵⁰
zon	36 ⁵⁰
szö-	49 ⁵⁰
tha-	15 ⁵⁰
ing	69

Városról városra — két nemzedék között

A zsidó ifjuság új kulturamunkára készül

(Kolozsvár, október 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Utinaplót írni — Erdélyről: talán különösképpen is tetszik. Az utinaplók divatja is elmúlt immár és azon is tud volnánk, hogy egymás számára felfedezni valónk akadna. S kit érdekel ma: mit, hogyan lát meg az utalant utas, ki városról városra jár, bár nem céltalan kóborlással, de hogy felgazdagodjon önmaga is az erdélyi zsidóság roppant lelki gazdagságából és utakat keressen, mely szívvel szívtől vezet minden elvi távolságokon áthidaló iveléssel.

Nem feledezés: megtalálás csupán. Meg kell találjuk magunk és mindannyiunk számára az erdélyi zsidóságot. Ezt célozza ez a pár feljegyzés is, mely nem több, néhány szinte sztenografikus adatnál. A kiemelt nevek is csak azért, hogy emlékül megőrizzük ezeket a találkozásokat a magunk számára és mindannyiunk számára.

Szászrégenen

kezdjük el a városjárások sorát. Régen arról híres: itt lakott a legtöbb milliomos. A régi gazdagságból azóta kissé kikopott, a híres vásárok is megrikultak vásárlóban, vásárlóban egyaránt. De így is a régi biztos talaju élet. Négy nép él együtt, békésen és önmagára. A szász régi kultura követelméltó példa és a régeni zsidóság nemes vérsennel igyekszik a maga útján beérni. És talán itt érezték meg Marosvásárhely után legelőbb, a zsidóság ereje ifjuságában van. A szászrégeni Barissza a leglelkesebb „Burschenschaft“, amelynek szellemi „kneip“-jain már egy erős, fegyelmzett és kulturált ifjuság nevelődött ki. És ami még érdekesebb, az „öreges“ teljesen megifjultak az ifjak mellett. Fixel Vilmos, kinek talmudikus tudása széles világi ismeretekkel párosul és Rosenfeld Salamon dr. valóban méltó „adón“-ok, viszont az ifjak is fegyelmzetten vetik alá magukat e két kitünő zsidó közleti férfi vezetéseinek. Így azután teljes a harmónia, melyet a most alakult Ezra ifjusági egyesület Palesztina-munkája tesz teljessé. De nem szabad megfeledkeznünk a nőkről sem. És érdekes, itt a fiatalság az, amely visszamaradt. A leányegyesület lassan szokja meg, hogy a zsidó lányoknak különös kötelességeik vannak, elsősorban a zsidó kulturával szemben. Annál érdekesebb találkozásunk volt azon a megbeszélésen, melyet a hölgyeknek a zsidó-munkára való bevonására hívtunk össze. Ezek a zsidó asszonyok megéreztek és tudják, hogy számukra elmúlt a pusztán jótékony munka ideje, bár ebben is elismerésreméltóan előljárnak.

— Ne hagyjanak magunkra. Tennünk kell valamit, bele kell kapcsolódjunk a zsidó kulturába, mely oly közel van a szívünkhöz — mondotta az egyik hölgy, ki Szlovákiából került a messzi erdélyi városkába. És amikor így beszél, felragyognak a

szemei és azután csendesfolyású beszéddel nyitja ki szívét, mely a biblia mindent átfogó erejében érett. Feljegyezzük a nevét, Büchler Gyuláné. Egy másik hölgy, Schwartz Morné, kedves eleganciával szorgoskodott a cserkészünnepélyen, melynek sikerében Neumann Benóné elnöknőn kívül neki is méltó része van. De hiszen talán nem is ezen van a hangsúly, de inkább azon, hogy lassankint, de már biztos erővel egy új mentalitású asszonyserg lép sorompóba a zsidó ügyért és új tartalommal telik meg a zsidó lányok élete is és ez az új tartalom maradék nélkül: zsidó.

Ez a legpontosabb megállapításunk.

Maroshévízen

is. Itt bizony a magas, erdős hegyek zárt életet zártak, melyet csak most zavart meg, a nagy ünnepek alatt, néhány éretlen antiszemita heccelődése. Azóta a megfolygatott lelkek fájó tépelődésben eszik magukat s különösen a nők érzik, hogy be kell kapcsolódniuk a világ árába és meg kell találniuk a közös utat, mely a zsidóság haladását jelzi. Milyen nemes típusú zsidó asszonyokat találunk itt is. Ujhelyi Morné a helyi generációt képviseli. A kis „fás“ városkában messze vidékek üzenetével és kulturájával jött el a bukovinai Schauer állatorvosné, aki égő szemekkel beszél arról a régimúlt zsidó-munkáról, mely Bukovinában egy táborba fogja a zsidóságot. Erdődiné a cseh zsidó mozgalmak központjából Mährisch Ostrauból, Weinsteiné pedig Szlovénzskóból került Toplicára és ime, e négy táj zsidó asszonyai egyazon lélekkel fognak össze a zsidó-munkában. De a zsidó leányok is kivesszük részüket a munkából. Megalakították az „Aviva“ (Tavaszi) leánycsoportot, mely teljes lelkesedéssel fogott a trumaakció lebonyolításához. De közöttük munkára fogott össze a fiatalság is. A szászrégeni Barissza lelkes és felkészült kiküldöttje a közeli Salamásról is összehívta a komoly törekvő fiatalságot és megalakult az új Barissza, amely a téli esték unalma és kávéházjárása helyett munkába, komoly zsidó munkába fogja a fiatalságot és új tartalmat ad különben szórakozás nélküli életüknek. Egy kis sziget alakult ki. Szinte valamennyi „fás“: az esti órák unalma helyett azonban új életet váltanak és változtatnak. Közös tanulásra, beszélgetésre, vitára jönnek össze és a zsidó kultura ismerete az, amely nemes barátságba fogja össze őket.

A „fások“ vándoréletet élnek. S így nem egyszer akadunk érdekes és ritka találkozásra. Amikor Toplicán vonatra szállunk, egy úr ül velünk szemben és pompásan kiállított képeslapot olvas. Szívesen adja kölcsön a kíváncsi utitársnak. S ime, így kerül a messzi hegyek közé a legfrissebb zsidó szépirodalmi lap, a „Menorah“, melynek bevezető cikkében Jabotinsky élesen bírálja Sir Herbert Sámuel működését. A szerkesztőség jelzi is: a következő számban maga Herbert Sámuel vála-

szol. Hamar létrejön az ismeretség. És megtudjuk azt is, hogy Gyergyószentmiklóson az Ivria klub az ország egyik legteljesebb zsidó könyvtára felett rendelkezik és a zsidó folyóirat-literatura szinte teljes gazdagságában jut el a kis gyergyói városkába. Bacher Dezsőről is, a kedves utitársról, hamarosan megtudjuk, hogy az ő lelkesége hozta össze ebben az értékes kiválogatásban ezt a könyvtárt. Bacher különben régi nevű cionista. Éveknek előtte az osztrák zsidóság nemzeti alap biztosa volt. Itt azonban keserűen panasolja, hogy az erdélyi zsidóság még nem érett a Keren Hajjeszdóra és előbb a lelkeket kell idealizálni, hogy igazi élet kezdődhessen. Az idealizálás útja pedig a zsidó kultura terjesztése, melyben bizony régi bűneink vannak.

Gyergyószentmiklós

zsidósága különben ünnepre készül. Új klubhelyiségébe költözik, melynek avatása november első szombatján lesz. De van egy más ünnep is, büszke ünnep: zsidó iskolája, melyet nagy áldozatokkal épített fel.

A gyergyószentmiklósi zsidó leányok a munkába kezdtek. És itt megint kedves találkozás. Fiatal leányok sorában egy volt kolozsvári somra, Grünstein Sári, ki ragyogó és lelkes szemekkel buzdítja barátnőit:

— Mutassuk mi meg a „nagy“ lányoknak, hogy mi vagyunk az igazi zsidó leányok. És biztatás sem kell. Lelkes felkínálkozó kérés: ők is „Aviva“ leánycsoportot akarnak. Munkát kérnek, tanulni akarnak, zsidó leányok akarnak lenni a szó legteljesebb, nemes és becsült értelmében. És meg is alakul az első „Aviva“. Biedermann Alice, Balázs Dusi, Váróczy Teréz, Blum Margit, Friedmann Margit és Kinn Laura a tagjai. A nagyok még nem találták meg magukat, de Balázs Baba és Smuk Flóri vezetése alatt már ők is munkára készülnek, amelyben azonban bizony a „kis“ leányok derék példaadással megelőzték őket.

Sepsiszentgyörgy

a következő állomás. Bizony elszakadt, messze került a zsidó élettől, a zsidó megmozdulásoktól. Pedig milyen derék, öntudatos és munkára kész zsidók lakják. Pedig mennyi jószándék és munkakészség, melyet csak össze kell fogni, hogy eleven élet legyen itt is. A drága humorú öreg Fährich bácsi és a fiatalos hévvel lelkes Simon Lajos évek során át harcolnak ezért és most megérett az eredmény. A sepsiszentgyörgyi zsidóság megmozdult és bekapcsolódott az országos zsidó mozgalomba. Azonban komoly és súlyos megkötéssel: zsidó kulturát és Palesztina-munkát kívánnak; és semmi politikát, mely egységet zavar. Pörlyös szóval szól az ítélet: ártói minden zsidó ügynek voltak — multban és lennének a jövőben, — kik meggyőzés helyett erőszakkal akarnak győzni, türelem helyett arcpirító megrovással. A békeességnek ezzel a nemes parolával indul munkába a sepsiszentgyörgyi zsidóság, élén a város közszeretében álló orvosa: dr. Fenyves Soma hitközségi elnök, Mon-

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Meír Ááron Goldschmid.

— Abban nincs semmi kétség, hogy az igazság a maga részén van, — mondotta Izsák ur — de ez a Jenzen borzasztó riseszt³⁾ csinál a városban. Egész nap a kocsmákban ül és mindenkit telepanaszokodik, hogy a zsidó Mendel ki akarja huzni a vánkost a gyerekei feje alól.

— Jóságos isten! — kiáltották most többen, — csak ne adjanak okot a riseszre, — hallja-e Volf Mendel!

— Hát talán mindenre fel, még a pénzet is veszítem? — kiáltott Volf Mendel nekikeseredve. Talán az utcán találok a portékát? Vagy nem akartam már én magam is egyezkedni vele? Már abba is bele mentem, hogy három keresztény kereskedő állapítsa meg az áru értékét. És nem visszautasított ez a gazember mindent? De most, — és ha mindjárt életembe is kerülne, az utolsó fillérig ki kell fizetnie engem. Igenis a zsidó Mendel ki akarja huzni az ő feje meg a gyerekei feje alól az az utolsó párnát is: tette még hozzá és fogait összecsikorgatta.

A hangulatot most már semmiképpen sem lehetett kedélyesebb mederbe terelni. A leg-többre aggódva gondolt azokra a következményekre, melyek ebből a pörös ügyből a város összes zsidóságára származhatnak. Volf Mendel belecsikorogta magát a saját elkeseredésébe.

— „Hogy pusztuljatok el mindannyian!“

A visszafelé jövő Márthának sivalkodó

³⁾ Lásd az előbbi jegyzeteket.

hangja újból fölhangzott az ablak előtt és a társaság nyomott hangulatban széledt el, el-kényszeredett hajbókolások és jókívánságok közepette.

Nyolcadik fejezet

Azok között a levelek között, amelyeket Bendixen Fülöp urnak egyik nap délelőttjén kézbesített a posta, egy olyan is volt, melynek olvastára az ijedségtől kétségbeesetten csapta össze feje fölött két kezét. Bátyjától jött Kopenhágából és imigyen hangzott:

Kedves Öcsém!

Mire ezt a levelet megkapod, addigra valószínűleg értesültél már arról a hírről, hogy milyen irtózatos napokat éltünk át és csak azért írok neked, hogy tudomásodra adjam, hogy a mi életünkben nem esett kár, — hála legyen érte az istennek! De hogyan leszünk a jövőben? Rettogva kérdezzük egymástól és senki se tud vélelmezni választ adni. — Napról-napra halálos félelemben tekintünk minden közelgő éjszaka felé. A keresztények örjöngenek, beverik ablakainkat és jaj annak a zsidóknak, aki kimerészkedik közéjük. Rabbi Jehudát addig ütötték és sarkukkal addig rugdosták, amikor az utcán hazafelé tartott, hogy sérüléseibe behalt és több más jámbor zsidót is súlyosan bántalmaztak. Az apósom két matrónnak kezébe került, akik azzal fenyegették, hogy agyonverik, ha nem táncol előttük. Mit tehetett a szegény öreg ember? Táncolnia kellett előttük, aztán arcába

köptek és úgy mondták: nesze neked disznó zsidó, amért olyan szépen táncoltál. De legalább ép testtel tudott hazajönni. Most halálos beteg fekszik az ijedségtől. Ez a szerencsétlenség Hamburgból jött reánk, mint valami dögvész, amely egyik országból a másikba csap át. Igen, hiszen ha csak dögvész volna az, ami reánk jött! Napközben csöndben vannak és úgy nézgetik, hogyan rakják be az ablaküvegeket, hogy aztán estére újra kedvüket töltse rajtuk. Már arra is gondoltunk, hogy elmenekülünk ebből a Gomorhából és náladkeresünk menedéket, de a rendőrfőnök, az öreg Hagen rábeszélte, hogy még néhány napig várjunk. Mikor elmentem hozzá, hogy az utlevelet kiváltsam, a régi modorában ripakodott rám. Hiszen még emlékezel, rá az elmúlt időből, amikor még anyánk házába el-ellátogatott. „Talán fél maga Márkus? Talán azt hiszi maga Márkus, hogy mi már nem tudjuk megvédelmezni? Hát csak várjon maga Márkus még néhány napig, amíg a király bevezényli a katonaságot és bizzam a dolgot meg a botomra! Jobban ösmerem én a dánokat, mint maga Márkus.“ — Bár adna isten erőt a rendőrbotnak! De ha hamarosan meg nem történik ez, akkor elutazom innen feleségestől és gyerekestől és remélem nem fogod megtagadni tőlem a födelet addig, míg a dolgok megint rendbe nem jönnek. Öleld meg nevémben kedves feleségedet és kis fiaidat, — téged magad pedig szívből ölel

szerető bátyád

Márkus.

(Folytatása következik.)

tag Imre, Márkus. szeszgyáros sors, melyről áldás: „ist erőnk. Is többet és j hassunk a

Megn bácsi a het labb köztül Burschenschaft annyi lelke ime Sepsis leányok mu

És m békéltető é fiatalság, m zsidó kultu az új idők gyon: men közé, hogy és a jövőt osztlányrészt az elszakitj szejtí a jöv

Nemzeti

Dán Sevérl szláv sajtó mány

(Belg sitőjától.) A kánsabb ve Demeter ne keztek, ah szláviai pol Manu utaz és így ut Nagy érdekl a nyilatkoz jugoszláviai

A két és hangjár állapotokról mai összet az ország te berális párt séget is csak élések egész

— A — mondott alább nyolc minc-harmin liberális párt enyészőben

— A mandátumb egyszerűen

— Az hibája az, h alakítani. A párt titokba mérsékelt m vezetése ala

— A igyekezett h közvélemén elégedetlens ról, hogy diákmozgalm Guza tanár hogy a moz mány, helye

— A moly dolog. esküvők át mánynak é nem helyesl káját. Így földművelésü rülmény, h nusa, Vaitoi pel a listán, molytalanság

— Ez ság köréber annyira, hog lasztások ide állott, már a távöltartotta bizik abban,

És megtudjuk az Ivria klub könyvtára felett teratura szinte gyergyói város-utitársról, ha alkessége hozta ezt a könyv-ista. Éveknek alap biztosja, hogy az er-Hajjeszódra hogy igazi élet pedig a zsidó régi búneink

Zentmiklós

Uj klubhelyi-ovember első-annep is, büszke-áldozatokkal

leányok a mun-tes találkozás. lozsvári somra, kes szemekkel

ny" lányoknak,

nyok. És biz-

kérés: ők is

Munkát kérnek,

arnak lenni a

értelmében. És

dermann Alice,

Margit, Fried-

ai. A nagyok

Balázs Baba

k is munkára

a „kis“ leá-

öket.

Zentgyörgy

dt, messze ke-

gmozdulásoktól.

munkára kész

ndék és munka-

li, hogy eleven

üreg Fáhnd-

s Simon Lajos

most megérett

zsidóság meg-

gos zsidó moz-

s megkötéssel:

kivánnak; és

r. Pörölyös szó-

ló ügynek vol-

gvében, — kik

ak győzni, tü-

A békeségnek

nkába a szent-

zeretben álló

gi elnök, Mon-

neked disznó

l. De legalább

l halálos be-

erencsétlenség

lami dögvész,

csap át. Igen,

az, ami ránk

és úgy néze-

vegeket, hogy

ajtok. Már arra

ebből a Gomor-

de a rendör-

y meg néhány

zá, hogy az ut-

an ripakodott

elmúlt időből,

ogott. „Talán

maga Márkus,

delmezni? Hát

éhány napig,

ágot és bizza-

ban ösmerem

us.“ — Bár

De ha hama-

kor elutazom

l és remélem

fődelet addig,

jönnek. Öleld

és kis fiadat,

el

ó bátyád

árkus.

tag Imre, Lantos Ignác, Farkas József, Hochstätt Márkus. A munka élén: dr. Kupferstein Ármin szeszgyáros, akiben már szinte életfilozófia a galuti sors, melynek keserősége mellett ott a vigasztaló áldás: „isteni rendeltetés ez, mely megsokszorozza erőnket. Isteni rendeltetés, hogy nekünk mindig többet és jobbat kelljen produkálni, hogy megáll-hassunk a népek sorában“.

Megmozdult a fiatalság is. Az öreg Fáhndrich bácsi a hetven egynéhány évével szinte a legfiatalabb köztük. De gyermekeiből is kitelne egy kisebb Burschenschaft. Hat fia és négy leánya van s megannyi lelkes, jó zsidó. Csak a hívó szó hiányzott s ime Sepsiszentgyörgyön is megalakult az ifjak és leányok munkacsoportja.

És mindenütt, e városról városra járásban egy bekéltető és munkára parancsoló tanulság: a zsidó fiatalság, mely ég a vágytól, hogy résztvehessen a zsidó kultúra közösségében. Egy új fiatalság érett az új idők elé Erdélyben s kiben még kétség va-gyon: menjen az ifjak közé, a fiatal zsidó leányok közé, hogy megértse, mi csak összekötjük a multat és a jövőt. Nekünk csak az a feladat jutott nemes osztályrészzel s ki ennek teljesítését tagadja meg, az elszakítja ezt a fiatalságot a multtól, de elve-szejti a jövődőt is.

sz. b.

Nemzetipárti politikusok Jugoszláviában

Dán Sevér és Manu Demeter nyilatkozata a jugoszláv sajtóban a romániai faszizmusról, a kormányról és a nemzeti kisebbségekről

(Belgrad, október 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A román nemzeti párt két legmar-kásabb vezéregyénisége, Dán Sevér és Manu Demeter néhány nappal ezelőtt Belgrádba érkeztek, ahol összeköttetésbe léptek a jugoszláv politikai élet vezetőivel. Dán Sevér és Manu utazásának politikai célját nem ismerjük és így utuknak eredményéről sem tudunk. Nagy érdeklődésre tarthat azonban számot az a nyilatkozat, amelyet a két politikus egy jugoszláv lap munkatársa előtt tett.

A választások büne

A két pártvezér a legnagyobb elkesere-dés hangján beszélt a Romániában uralkodó állapotokról. Hangsúlyozták, hogy a parlament mai összetétele nemcsak hogy nem felel meg az ország tényleges erőviszonyainak, de a liberális párt a kormányzáshoz szükséges többséget is csak terrorral és a választási vissza-élések egész sorával tudta elérni.

— A százhusz erdélyi mandátum közül — mondották — tiszta választás esetén leg-alább nyolcvan jutna a nemzeti pártnak, har-minc-harmincöt a nemzeti kisebbségeknek, a liberális pártnak és a többi román pártnak el-enyészően kicsi a gyökere Erdélyben.

— A nemzeti pártnak járó nyolcvan mandátumból a liberálisok több mint ötvenet egyszerűen elloptak.

— Az ellenzéki pártoknak a legnagyobb hibája az, hogy nem tudnak ellenzéki blokkot alakítani. A mérsékelt centripárti Averescu-párt titokban a kormányt támogatja és nagyon mérsékelt magatartást tanúsít a Jorga tanár vezetése alatt álló nacional-demokrata párt is.

A faszizmus

— A teljesen népszerűtlen kormány úgy igyekezett helyzetén valahogyan javítani és a közvélemény figyelmét elterelni az általános elégedetlenségről, valamint a nagy korrupció-ról, hogy ügynökei segítségével antiszemita diákmozgalmat szított. A faszista mozgalom élén Cuza tanár áll, de általánosan tudott dolog, hogy a mozgalom mögött tulajdonképpen a kormány, helyesebben a két Bratianu-fivér áll.

— A legutóbbi összeesküvés sem volt ko-moly dolog. Jellemző azonban, hogy az össze-esküvés által halálra ítélték listáján a kor-mánynak éppen azon tagjai szerepelnek, akik nem helyeslik a Bratianuék antiszemita poli-tikáját. Így például a mérsékelt Constantinescu földművelésügyi miniszter is. Viszont az a kö-rülmény, hogy a faszisták egyik titkos patrónusa, Vaitoiannu belügyminiszter is rajta szere-pel a listán, bizonyítja az egész komplottt ko-molytalanságát.

— Ez az antiszemita mozgalom a diák-ság körében valóban nagy méreteket öltött, annyira, hogy ugyanaz a diákság, amely a vá-lasztások idején még a nemzeti párt mögött állott, már az alkotmány elleni tüntetésektől is távoltartotta magát. A nemzeti párt azonban bizik abban, hogy kormányrajutása után a di-

ákság jogosult gazdasági igényeinek kielégíté-sével az egész antiszemita mozgalom önmagától össze fog omlani.

Nincs a liberális pártnak nemzetiségi politikája

— A liberális kormánynak tulajdonképpen nincsen határozott politikája a nemzetiségekkel szemben. Ahol érdekében áll, kedvez a nemze-tiségeknek, helyesebben egyes nemzetiségi embereknek, akiknek támogatásától hasznot remél.

— A német párt, melynek zömét a szászok alkotják, teljesen kiszolgáltatta magát a kor-mánynak és ennek fejében kaptak is bizonyos koncessziókat.

— A magyarság — mondották — két csoportra oszlik politikailag. A nagybirtokosok már 1919-ben elárulták a magyarság ügyét, amikor a tömegek hátamögött lepaktáltak a regáti bojárokkal.

A kolozsvári Kamara közgyűlése

Tiltakozások a CFR-nél történő visszasságok, a bankok magas kamatai és a magyarországi jelzáloglevelek elintézetlensége miatt

(Kolozsvár, október 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kereskedelmi és ipar-kamara vasárnap délelőtt tizenegy óraker tartotta meg ezidei rendes évi közgyűlését. A köz-gyűlést megelőzően a kamara kis tanácstermé-ben leleplezték Weisz József bankigazgató és dr. Gámán József volt kamarai főtitkár ar-kepeit. Weisz József negyven évig állott elnöki minőségben a kamara élén, dr. Gámán pedig harminchat évig vezette a kamara ügyeit. Negruti elnök meleg szavakkal emlékezett meg román nyelven a kamara e két kiválósá-gának munkával eltöltött szolgálati éveiről. Hevesi magyarul méltatta a két férfi érdemeit. Az ünnepség már végetért, amikor a kamarai tagok közül Jilescu igazgató is szót kért. Az elnök azonban azzal az indokolással, hogy egy harmadik beszéd nem volt a programban, a további szónoklatok megtartását nem enge-délyezte.

Tizenegy óraker kezdődött a második emeleti nagy ülésteremben a közgyűlés, amelyet Negruti elnök nyitott meg.

Az elnöki jelentés

A közgyűlés első tárgya az elnöki közlemé-nyek felolvasása lett volna, minthogy a jelentést minden tag idejében megkapta, a közgyűlés elte-kintett annak felolvasásától. A jelentés tartalma: a kamara elnökségének szemleutjáról szóló érte-sítés, vasuton szállítandó termények utáni új bé-lyegilleték, a gabonatermének bélyegilletékéről szóló jelentés, a vámraktári fekbérdíjról szóló akció, a zilani fodrászok panasza, az üzletek ünnepi zá-rásáról szóló sérelmek és a kéményseprési díjzabás ügye. Magába foglalja továbbá a kamara hivatalos devizaközvetítő irodájáról szóló jelentést, a kolozs-vár-bukaresti közvetlen telefonvonal építéséről szóló értesítést, a biharpüspökii állomás kiépítéséről szóló jelentést, a kezyüvarrótanfolyam életbeléptetéséről szóló javaslatot, a devizaüzletek egységes szokás szerinti lebonyolítását és több más folyó ügyet.

Az ügyforgalmi jelentést hasonló módon vették tudomásul. Az 1924. évi költségvetési elő-irányzatánál

Költségvetési előirányzat

Stoica László (Dés) kifogásolta a székház biztosításának kis összegét, mert azt hiszi, hogy a hatezeröt száz lej, amit a költségvetés erre a célra előirányoz, nem felel meg a kamara székháza ér-tékének. Együttal javasolja, hogy a személyzet korpótlékait és egyéb javadalmazását emeljék, a becstületes munkát a mai súlyos viszonyok között honorálni kell.

Hevesi alelnök és Macelar pénztárosnak a tüzkárbiztosításra adott megnyugtató felvilágosítása után

Molnár Jakab igazgató arra kéri Stoicát, hogy a személyzet pótlékára vonatkozó javaslatát vonja vissza, minthogy a költségvetésbe beállított háromszázötvenezer lej amugy is fedezetet nyújt arra az esetre is, ha közben a lej bizonyos foku elértékelenedése állana be. A fizetések megállapi-tása egyébiránt a tisztviselők egymásközötti tárgyalása után a vezetőségi tanács javaslata alapján történik, ez pedig humánus módon, a szolgálati évek és a megélhetési viszonyok figyelembevételével történik.

Somogyi Miksa az egyszázalékos forgalmi adónál ismerteti a forgalmi adó ügyét. Egyszázalékos törvény átalányösszegben állapítja meg ezt a forgalmi adót, amit nem hajtanak végre. Kéri az

— A legutóbbi választásoknál a magyar pártok kudarcát a kormány terrorján kívül az is elősegítette, hogy a feudális elemek titokban lepaktáltak a kormánnyal. Ezzel a feudális csoporttal szemben egy népies csoport jelent-kezett az erdélyi magyar politikában, amelynek célkitűzései reálisabbak és amelynek a jövőben nagyobb kihatásai is vannak a sikerre.

A kormánynak a magyarokkal szemben folytatott politikájára jellemző különösen, hogy azok a magyarok, akik a kormány szolgálatá-ban vannak, meglehetősen jól megy a dolguk, a magyar tömegekkel azonban senki sem törődik. Az agrárreformot végrehajtották ugyan radikálisan és ebben a magyar földnélküliek is részesedtek, de politikai tekintetben a ma-gyarság sorsa nem irigyléreméltó, különösen a határmenti részen, ahol tudvalevően, mint hadi-zónában, a polgárjogok erősen korlátozva vannak.

elnökséget, hasson oda, hogy ezt az ügyet, amely egyébként a Statul november 26-ára tervezett monstregyűlésén is szóba kerül, minél előbb jusson dűlőre.

Az állam belső tartozásainak rendezése

Molnár Jakab az állam belső tartozásának rendezéséről szóló előterjesztéshez kéri, vegyék fel a román állampolgároknak érdekében azt a követel-ésést is, hogy pénzügyminiszterünk lépjen érintke-zésbe a magyar kormánnyal a jelzáloglevelek ügyé-ben. Igen sokan érdekelve vannak Erdélyben és Bánátban e jelzálogok körül, amelyek a magyar korona elértékelenedése következtében gyümölcsö-zetlenül hevernek. A békeszerződés értelmében a magyar jelzálogokat kibocsátó intézetek teljes régi értékükben telnek tulajdonosainak.

Somogyi Miksa a magyar postatakarékpénz-tárak körül felmerült elintézetlen ügyek sürgős eldöntését kéri.

Az államvasutak felelőssége

Schwartz Jakab „Az államvasutak felelőssége a szállítványok pontossága és épsége tekinteté-ben“ című pontnál felhívja közgyűlés és hatóságok figyelmét arra a visszasságra, hogy a CFR a rom-landó árukat tíz nap alatt köteles transzportálni egyik helyről a másikra. Így megtörténhetik, hogy romlandó áruk Apahidáról Kolozsvárig tíz napig jönnek. Viszont a teherárak husz napig jönnek, holott a Galacban feladott áruk rendszerint négy nap alatt is befuthatnak a kolozsvári állomásra. Kifogásolja, hogy a beérkezett árukról szóló érte-sítés igen sokszor csak napok mulva érkezik a szállítványozóhoz, vagy a felekhez. Régekte ugy volt, hogy a kalkuláns forgalmi tiszt már a kora reggeli órákban bement a hivatalába és az éjjel érkezett küldeményekről nyolc óraker a felek értesítést kaptak. Az áruforgalom lebonyolításánál módfelett fontos az ilyesmi és erre figyelmeztetni kell a CFR vezetőséget. A fekbérek és kocsbirság-gek összegeinél is sok igazságtalanság történik és ha az áru sérülten jön be és ezt a sértett fél kifogásolja, a jegyzőkönyvnel a sértett nem lehet jelen, nem is tudja mit tartalmaz a jegyzőkönyv, holott igazság szerint, mint ahogy az régebben szokásban volt, a sértett a vasutak jegyzőkönyvéhez megtette saját észrevételeit, amit per esetén a bi-róság mindenképpen figyelembe vett.

A mai eljárás csak a biztosító intézetek javát szolgálja, ellenben mérhetetlen károkat okoz a kereskedelemnek.

Molnár Jakab kéri, hogy az összes sérel-meket gyűjtsék össze és ne csak a kormánynál, hanem a kolozsvári üzletvezetőségénél is interve-niáljon a kamara vezetősége. A leglényegesebb sé-relem azonban a vagonhiány, amely nem annyira a gördülő anyag fogyatékoságán mulik, mint inkább az igazságtalan elosztáson.

Székelly Viktor elmondja, hogy a hitelre ki-adott áruknál, megtörtént, hogy az esedékesség napja már rég elmúlt, de a vasutak késedelmsége miatt az áru még mindig nem érkezett rendeltetési helyére.

Negruti elnök és Pop Sevér alelnök arra kéri a közgyűlést, bízzák meg az elnökséget a CFR ellen való sérelmek összegyűjtésével és megfelelő helyen való intervenciójával.

Az építkezések állami támogatása

Az építkezések állami és községi támogatása című pontnál Schwartz Jakab az építkezési lehe-tőségekről szól. Nincs építkezés, mert nincs pénz,

4
a tőkepénzesek teaurálják a valutát. Konkrét indítványt nyújt be, amely szerint

„köteleztesse a bankok úgy saját üzlethelyiségük, valamint a személyzetük által birt és lakott lakásoknak megfelelő nagyságu építkezéshez szükséges építkezési tőke ötven százalékát más építettni akaróknak minimálisan nyolc százalékra való hosszabb lejáratu kölcsön folyósítására.“

Szónok hevesen kikel a bankok ellen, akik a Banca Nationalától élvezett hatszázalékos pénzeket 30 és 35 százalékra helyezik ki, ahelyett hogy becsületes közigyeket is szolgálnának. Követeli a városoktól, hogy gondoskodjon szükségbarakokról azok számára, akiket a régi házak helyén történő új építkezéseknél ki kell telepíteni.

Az iskolakérdésnél Mazuchi kereskedelmi felügyelő ellenzi az esti tanfolyamokat és ehelyett a kereskedelmi akadémiái hallgatók számára ösztöndíjakat kíván folyósítani. A közgyűlés azonban az eredeti javaslat mellett foglalt állást. Az 1924. év nyarán Kolozsváron rendezendő árumintavásár ügyében, ugyiszintén az országos hetivásár-ügy rendezéséről szóló javaslat körül semmi vita nem volt. A közgyűlés az elnökség elttetésével délután félkettőkor ért véget.

Ujabb ellenzéki kombinációk a kormány átszervezéséről

Bukarest, október 29. Az „Adeverul“ és a „Lupta“ című lapok szerint a kormány régóta vajdó átalakítása ma befejezést fog nyerni. Eszerint Bratianu Jonel miniszterelnök átveszi a belügyi tárcát is, Constantinescu lesz az igazságügyi miniszter, Vaitoianu tábornok földmívelésügyi miniszter. Tancred Constantinescu CFR. vezérigazgató kapja az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumot, Lepadatu lesz a kultusz- és szépművészet; miniszter, Saveanu pedig közmunkaügyi miniszter. Mosoiu tábornok a két lap egybehangzó értesülése szerint megmarad közlekedésügyi miniszternek.

Novemberben megkezdődnek a román-magyar tárgyalások

Budapest, okt. 30. A minisztertanács előkészítette a román-magyar gazdasági és pénzügyi tárgyalások lefolytatásához szükséges anyagot. A tárgyalások novemberben megkezdődnek.

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO
gőzmosógyár
Cluj, C. Reg. Ferd. 133

1383

Marghiloman zászlóbontása Temesváron
Megalakult a bánati Marghiloman-párt. A kormány gazdasági és nemzetiségi politikájának éles kritikája

(Temesvár, október 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Marghiloman-féle konzervatív-progresszív párt tegnap alakult meg Temesvárt. Az alakuló gyűlés népgyűléssel volt összekötve, amely kétezer főnyi hallgatóság részvételével folyt le a sörgyár udvarán.

A népgyűlés szónokai dr. Lintia Livius és dr. Meister voltak, akik az egyetlen kiutat a mai gazdasági helyzetből rendszerváltozásban látják és

Marghilomant tekintik a jövő emberének.

Végül Marghiloman beszélt, aki támatta az ország gazdasági politikáját, amely tönkreteszi az országot. Hiába dicsekszik Bratianu Vintila azzal, hogy stabilizálta a lejt, közönlük azt a stabilizálást, amely 12 helyett 3 centimeon történt meg. Ha összehasonlítjuk a győztes Csehország és a legyőzött Bulgária valutáját a mienkkel, akkor szomorú megállapításra jutunk, mert Románia valutája még rosszabb, mint a legyőzött Bulgáriáé.

A mai valutapiac

A mai valutapiacra nagy lanyhaság mutatkozott. Különösen osztrák koronában volt nagy kereslet, de az élénk üzleti forgalom kiterjedt több más valutára is. Forgalmaztak: osztrák koronát 338-342-vel, belhődi magyar koronát 125-130-cal, cseh koronát 609-612-vel, font sterlinget 939-940-nel, francia frankot 12.25-12.30-cal, svájci frankot 37.10-37.20-szal, dollárt 209-210-zel, olasz lírát 9.42-9.45-tel. Dinárban nem változtak az árak.

Október 29-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

- 8800-9000 külf. magyar koronát,
- 12500-13000 belf. magyar koronát,
- 0.10.10-0.10.20 font sterlinget,
- 7.50-7.60 francia frankot,
- 2.50-2.65 svájci frankot,
- 0.47.30-0.47.40 dollárt,
- 9.42-9.45 olasz lírát,
- 33800-34200 osztrák koronát,
- 16.10-16.20 cseh koronát,

Valutapiac október 29-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1215, London 936, Newyork 210.50, Róma 937, Zürich 37.50, Prága 625, Bécs 30, Budapest 110, Varsó 2.5.

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, márka —, leva 195, török lira 122, font sterling 950, francia frank 1250, svájci frank 37, olasz lira 940, drachma 350, dinár 240, dollár 214, lengyel márka 125, osztr. korona 30, magyar korona 80, cseh korona 620.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 560³/₄—561, London 2523—2523, Páris 33.15—32.80, Milano 2530—2535, Prága 1649—1642.5, Budapest 303.75—303.75, Belgrád 650—650, Bukarest 265—265, Varsó 3—3, Bécs 78.75—78.80 Berlin 7—7.

Anglia nem ismeri el a szeparatista kormányt

Berlin, október 29. A szeparatista mozgalom egyes helyeken újból erőre kap. Tegnap a szeparatisták elfoglalták a mainzi városházát.

Angol hivatalos körök szerint a brit kormány nem fogja elismerni a koblenzi szeparatista kormányt és meg fog akadályozni az angol megszállási zónában minden szeparatista törekvést.

Stresemann Zeigner ellen

Berlin, október 29. Stresemann kancellár felszólította Zeigner szász miniszterelnököt, hogy mondjon le. A birodalmi kormány ugyanis nem ismeri el a szász kabinetet, mert annak kommunista miniszterei felhívásokban a birodalom ellen izgatták a lakosságot.

Drezdai jelentés szerint a szász kormány elhatározta, hogy

viSSZAUTASITJA a központi kormánynek felszólítását,

amelyben Stresemann a Zeigner-kormány lemondását követeli. A visszautasítást azzal indokolja Zeigner, hogy nincs politikai oka a lemondásra, mert ilyen kérdésben egyedül a szász tartománygyűlésnek van joga dönteni.

Felhivatalosan jelentik, Ebert elnök felhatalmazta Stresemann kancellárt, hogy a

Marghiloman a kisebbségi kérdésben is támatta a kormány politikáját.

A kisebbségeknek jogukban áll iskolákat építeni és azokat fentartani.

Ezt a jogot a békeszerződés adja meg nekik de az államrezon is így kívánja. A legnagyobb baj, hogy nics a kormánynek határozott kisebbségi politikája, hanem napról-napra különféle cimeken rendeleteket bocsát ki, amelyek nem öntudatos politikának eredményei és sérelmek az állam polgárai egy jelentékeny részére.

Marghiloman a jelen körülmények között fájdalommal konstatálja, hogy nincs kormányképes párt, amely a kormányt átvegye. Ilyen körülmények között érthető, ha a király nem támaszkodhatik másra, mint Bratianu Jonelre. Koncentrációs kabinetre van szükség, amely az ország összes erőit egyesítse. A népgyűlés a pártelnök elttetésével ért véget.

szász kormányt, esetleg más szászországi hatóságokat is eltávolíthasson helyéről.

A kancellár kormánybiztost fog ki-nevezni,

aki a birodalmi kormány nevében kormányozni fogja Szászországot.

Ezzel kapcsolatban a kancellár ultimátumot intézett Bajorországhoz is, amelyben felszólítja a bajor kormányt, állítsa haladéktalanul helyre az alkotmányos tekintélyt a hadsereg vezetésében. Bajorország eddig nem válaszolt az ultimátumra.

Leszállított árak!

HARISNYA, KEZTYÜ ÉS KÖTÖTTÁRU KÜLÖN-LEGESSÉGEK EREDETI GYÁRI ÁRBAN ÁRUSITTATNAK

BLATT

Leszállított árak!

KÖTÖTT-SZÖVÖTT ÁRUHÁZA CLUJ KOLOZSVÁR FÖTÉR 13. SZÁM ALATT

Allami tisztviselőknek külön engedmény!

Moravetz Karácsonyi

Albuma

Mindenütt kapható !!

az idei karácsony szenczácója! Nyolcvan oldalon harmincegy válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lejértéket képvisel. —

Volt hadifoglyok!

Megjelent a legjobb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

Vegeyetek és terjesszettek! Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

Könyvkötővászon

minden színben Lepagenál Cluj-Kolozsvár

Kérjen ajánlatot!

Az Uj Kelet az egy napilapja

Felelős szerkesztő:

Az Uj Kelet cikkeinek jelölésével em

Előfizetési árak: E

félévre 320 l

Óromániában és küll Rador Public

hirdetési irod

— Ország

születésnapja a

rosi székesegyház

alkalmából ünne

vettek az összes

katonai és polgár

összes városaiban

lommal. A ház

istentiszteleteket

— Ráko

Budapestről jel

soproni benek

Jenőnek, a ma

emléktábláját.

részvett.

— Meg

piacot. Az uj

Kolozsvár husi

hívták a hatós

szereket olyan

gedély nélkül

a hivatásos ip

arra indította

fektust, hogy

átíratot intéze

szeres razziák

piaci ársok

maximális ára

tasági szabály

kívánja a pre

kat, akiknek

alapján Karác

szállott a Szé

szer és minde

ben figyelme

rendőrség ki

szemben, akik

gukat a maxi

leteken.

— Kics

ket. Bécsből

ügyi körök

miként leh

állott horri

szabadulni. I

a mostani p

Bank által

pedig: 1:1

tári jegy 10

osztrák kor

koronán al

pelnek.

— In

pélyes meg

le az egyet

lyes megny

része ez alk

prorektor b

rori műkö

mozgalom

teremből.

sülvén a k

ajtóinak b

csoportja

zárását, ki

tett. A

rendben s

további i

—

szláv ker

tik: A ko

delmi szer

szlávira r

intézkedés

lalását mé

körök azo

dés megv

hogy Cse

ben nem

* A

bizottja

minden a

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— **Országos ünnepélyek Mária királyné születésnapja alkalmából.** Ma délelőtt a fővárosi székesegyházban Mária királyné születésnapja alkalmából ünnepélyes Tedeum volt, amelyen résztvettek az összes miniszterek, a diplomáciai kar, a katonai és polgári hatóságok képviselői. Az ország összes városaiban nagy ünnepségek voltak ez alkalmából. A házakat fellebegtették és mindenféle istentiszteleteket tartottak.

— **Rákosi Jenő emléktáblát kapott.** Budapestről jelentik: Tegnap leplezték le a soproni benekrendi főgimnáziumban Rákosi Jenőnek, a magyar újságírás nesztorának az emléktábláját. Az ünnepségeken Rákosi is résztvett.

— **Megrendszabályozzák a kolozsvári piacot.** Az új maximális árak megállapításakor Kolozsvár husiparosai egy kamarai anketon felhívták a hatóságok figyelmét, hogy az élelmiszereket olyanok drágitják meg, akik iparengedély nélkül tisztességtelen versenyt csinálnak a hivatásos iparosoknak. A vád beigazolódása arra indította Septimiu Muresan vármegyei prefektust, hogy letörje az élelmiszerezusorát. Ezért átiratot intézett a rendőrséghez, tartson rendszeres razziákat annak megállítására, hogy a piaci ársok és mézárások nem lépik-e túl a maximális árakat és eleget tesznek-e a köztisztviselési szabályrendeletnek. Különösen üldözni kívánja a prefektus azokat az élelmiszerárusokat, akiknek nincs iparengedélyük. Az átirat alapján Karácsonyi rendőrkapitány tegnap kiszállt a Széchenyi-térre és a zugárusokat egyszer és mindenkorra kitiltotta a piacról. Egyben figyelmeztette az érdekelteket, hogy a rendőrség kiméletlenül fog eljárni azokkal szemben, akik a közönség rovására tulteszik magukat a maximális és közegészségügyi rendelkezéseken.

— **Kicsérlik Ausztriában a bankjegyeket.** Bécsből írják: Itteni gazdasági és pénzügyi körök avval a kérdéssel foglalkoznak, miként lehetne a pénzleromlás folytán előállott horribilis számoktól véglegesen megszabadulni. Illetékes helyen elhatározták, hogy a mostani pénzt kicsérlik az Osztrák-Magyar Bank által kibocsátott pénztári jeggyel, még pedig: 1:1000 arányban. A legkisebb pénztári jegy 10 korona lesz, amely a mai 100.000 osztrák koronának felel meg. A 100.000 koronán aluli pénzek váltópénzként szerepelnek.

— **Incidens a kolozsvári egyetem ünnepélyes megnyitóján.** Vasárnap délelőtt folyt le az egyetem aulájában az egyetem ünnepélyes megnyitóját. A román diákság egyik része az alkalommal elhatározta, hogy Jacobovici prorektor beszámolója alatt, aki mult évi rektorri működése alatt szembehelyezkedett a diákmozgalom követeléseivel, tüntetőleg kivonult a tereméből. Az egyetemi tanács idejekorán értesülvén a készülő tüntetésről, elrendelte a terem ajtóinak bezárását. Az elégedetlenkedő diákok csoportja azonban megakadályozta az ajtók bezárását, kivonult a folyosóra és zajosan tüntetett. A rendőrség közbelépésére a diákság rendben szétoszlott, az ünnepség pedig minden további incidens nélkül zajlott le.

— **Felülvizsgálják a csehszlovák-jugoszláv kereskedelmi szerződést.** Belgrádból jelentik: A kormány kéri Csehszlovákiától a kereskedelmi szerződés revideálását. Ez a szerződés Jugoszláviára nézve nagyon terhes és néhány törvényes intézkedéssel is ellenkezik. Csehszlovákia állástegyelését még nem ismerik. Belgrádi kereskedelmi körök azon a véleményen vannak, hogy a szerződés megváltoztatása elkerülhetetlenül szükséges és hogy Csehszlovákia kereskedelempolitikai kérdésekben nem a legelőzékenyebben járt el.

* **Az Uj Kelet marosvásárhelyi megbízottja Schwartz Ernő ur, Leszámitolóbank, aki minden a lapot illető ügyben felvilágosítással szolgál.**

A magyar nemzetgyűlés összehívását kérték a szocialista képviselők

Gróf Batthyány Tivadar sürgeti a szomszédállamokkal való megegyezést és a Habsburg-kérdés megoldását. A pécsi hazaárulási per tárgyalása

(Budapest, okt. 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az újpesti függetlenségi Kossuth-párt új otthont épített, melynek tegnap volt az ünnepélyes megnyitása. A felavatásnál jelen volt gróf Batthyány Tivadar, Nagy Vince, Nagy Ernő és Vass János. Az elhangzott beszédek során Batthyány kijelentette, hogy teljesen egyetért Bethlen gróf genfi tárgyalásaival és azokat ő már régen sürgette, mert

csak a szomszédokkal való megegyezés hozhatja meg Magyarországnak konszolidációját.

Batthyány ezután hosszasan foglalkozott a kurzuspolitikával, majd a reakcióról és a cenzuráról beszélt. A politikai vezér sürgette a Habsburg-kérdés megoldását, befejezésül pedig megegyezésre hangsúlyozta a szomszédokkal való barátságos megegyezést, a területi határkiigazítások szükségességét, a nemzeti kisebbségek ügyeinek rendezését és a Kossuth által hirdetett Duna-konföderáció gazdasági megoldását.

Másik szenciája a magyar politikának, hogy a szociáldemokrata pártvezetőség Peidl Gyula kezdeményezésére megfelelő számú aláírással ellátott kérvényt nyújtott be a Ház összehívására. A hír meglepetést keltett politikai körökben, mert

— **Pellagra Berlinben.** Berlinből jelentik: Az orvosi szaklapok részletesen foglalkoznak egy asszonynak pellagra-tünetek között való megbetegedésének és halálának körülményeivel. A pellagra tünetei: bőrkütiések, általános lesoványodás, gyomor- és bélbántalmak, valamint a központi idegrendszer hirtelen megbetegedése. A betegség, melynek valószínűen a rossz táplálkozás, illetve a kizáróan kukoricával, vagy kukoricaliszttel való táplálkozás az oka, eddig teljesen ismeretlen volt Németországban. A Berlinben pellagratünetek között elhalt asszony, amint azt megállapították, hónapok óta szinte kizáróan kukoricaliszttel táplálkozott. Az orvosok azt hiszik, hogy a táplálkozásra felhasználott kukoricaliszt csak hulladéka lehetett a jobb minőségű kukoricaliszttermékeknek.

— **Menyasszony, aki esküvője napján halt meg.** Tragikus eset történt az olaszországi Rognanóban. Giovanni da Monda Visconti földbirtokos házasságot kötött egy Virginia Ferrario nevű szép fiatal leánnyal. Az esküvő szertartása után a menyasszony arra kérte vőlegényét, hogy maradjanak otthon s csak másnap utazzanak el, mert neki rossz sejtelmek vannak. Az ifjú férj azonban nem engedett s kocsiárra ült vele. A násznép hangos kiáltásokkal bucsuzott el a fiatal pártól. A kiabálástól azonban megbokrosodtak a lovak s a fiatalasszony annyira megijedt, hogy hirtelen kiugrott a kocsiából. Összeeszte a fejét s mozdulatlanul terült el a földön. Mire a kocsi megállították s a vőlegény visszatért, ifjú feleségét már holtan találta. Még aznap koporsóba tették a szerencsétlen teremtést és elhatolták.

— **Mi okozta a kievi pánikot.** Megirtuk, hogy Kievből néhány héttel ezelőtt egy zsinagógai istentisztelet alkalmával kioltották a villamos lámpásokat, mire a templomba olyan pánik keletkezett, hogy a kitóduló hívők közül hatvanat halálra gázoltak és körülbelül százan súlyosan megsebesültek. Rigai jelentés szerint a szovjetkormány vizsgálót rendelt el ez ügyben és megállapították, hogy egy eddig ismeretlen tettes leoltotta a villanyt és torkaszakadtából kiabálta: „Tűz van!” Ez okozta a pánikot. A sötétben a tömeg egymás hegyén-hátán igyekezett az ablakok és a kijárat felé. A halottak legtöbbször gyerekek és öregasszonyok, akiket a női karzaton a fiatalabb menekülők között halálra gázoltak. A közbiztonsági hatóságok erőlyesen nyomoznak a gonosztevő után.

— **Tizenegy házat elkobozott az állam jogutódlás címén.** Kisjenői tudósítónk jelenti: Habsburg József kisjenői volt uradalmának megbízottja, dr. Momák Döme tizenegy házat adott el három évvel ezelőtt kisjenői kereskedőknek és iparosoknak. Az új tulajdonosok a vételárat utolsó baniig kifizették és az ingatlanokat — minden illeték kiegyenlítése után — saját nevükre át is iratták. A kincstár azonban a békeszerződésre való hivatkozással az egész uradalmat konfliskálta és a napokban a

a szociáldemokraták megígérték, hogy a parlamentet nem hívják össze,

ha Vass népjóléti miniszter lakásrendeletében minden kívánságukat teljesíti. Ez meg is történt. Az iven szerepelők most kellemetlen helyzetben vannak, mert ők is ígéretet tettek Vassnak, hogy nem sürgetik az összehívást. A szociáldemokratáknak paktumszegéssel sikerült tehát keddre összehívni a parlamentet, melyet azonban még aznap a házszabályok, vagy kormányzói kézirat alapján elnapolnak.

Ma kezdték meg Pécsen annak a monstre hazaárulási pörnek a tárgyalását, mely a jugoszláv megszállás idejéből származik.

A pörnek hatvankilenc vádlottja van,

akik közül a terület átadásakor negyvenketen jugoszláv földre menekültek. Ezek ellen nyomozólevelet bocsátottak ki. A többi huszonhét vádlott Pécsen van. A vádlottakat, akik főképpen szocialisták, felségértés és hűtlenség elkövetésére irányuló szövetkezéssel, valamint az alkotmányos államforma, a nemzetgyűlés, a kormányzó és a nemzeti hadsereg törvényes joga elleni izgatással és lázítással vádolja az ügyészség.

Budapest, október 29. A fajvédők tábora vasárnap gyűlést tartott Gyöngyösön.

már évekkkel ezelőtt megvett és kifizetett ház tulajdonjogát is bekebelezte az állam javára. A háztulajdonosok most kétségbeesetten futkosnak fühez-fához, hogy ezt a fejetejére állított jogi lehetetlenséget valamiképp reparálhassák.

— **Miliosom, aki megölte feleségét.** Jelenítettük, hogy Páris közelében egy fiatal nő fej- és láb nélküli hulláját fogták ki Szajnából. A megcsontolt holttest csikos zsákvázsonba volt csomagolva, amelyen gipsznyomok voltak. A rendőrség most elfogta a gyilkost, aki nem más, mint Dervaux párisi miliosom, Dervaux rossz viszonyban élt feleségével. Három hét előtt fölkereste Párisban lakó sógornőjét s azt mondta neki, hogy előző este összeveszett feleségével, aki erre elment hazulról s nem jött többé vissza. Dervaux a rendőrségen is bejelentette, hogy a felesége elhagyta, s tizezer frank jutalmat ígért annak, aki feleségének nyomára vezet. Amikor pár nap múlva kifogták a Szajnából a zsákba varrt csonka hullát, Dervaux sógornője addig ösztönözte a vonakodó Dervauxot, hogy utazzanak ki a hullaházba a hulla megtekintésére, amíg Dervaux engedett a kérésnek. Amikor a hullát meglátta, halálsápadt lett s alig tudott magához térni. Azután kijelentette, hogy a hulla nem a felesége teteme. A sógornője fölismerni vélte nővére holttestét, amire Dervaux a fölébe sugta, hogy „ne csináljon botrányt”. Az asszony erre azt mondta, hogy nem ismeri föl a hullát. A jelenlevő vizsgálóbíró előtt azonban olyan gyanusnak tűnt föl Dervaux viselkedése, hogy megbízott két detektivet, hogy figyelje meg. A detektívek titokban megsejlelték Dervaux házáat, ahol a ház melletti autógarázsban szenzációs felfedezésre jutottak. A garázsban nagy tömeg gipsz volt zsákokba raktározva s a zsákok anyaga ugyanaz volt, mint amelybe a csonka hulla volt csomagolva. Az autógarázsban sok olyan alkatrész és öntvény volt, mint amelyhez a hullát tartalmazó zsák volt erősítve. Dervaux letartoztaták. A vizsgálóbíró előtt azt vallotta, szeptember 26-án a felesége kijelentette, öt hónap óta áldott állapotban van s hogy gyermekének nem ő az apja. Az összeveszés után felesége mütétet végeztetett magán, közben elvázott és meghalt. Attól való félelmében, hogy esetleg gyilkossággal fogják vádolni, két kést vásárolt egy üzletben, levágta a hulla fejét és végtagjait és három csomagba csomagolva a hullát, azokra súlyt erősített, majd autóján a chatrettesi Szajna-hidra ment, ahol a vízbe dobálta a csomagokat. Ezzel szemben a boncolóorvosok megállapították, hogy az áldozat hulláját fulladás okozta. Maga Dervaux is bevallotta, hogy veszekedés közben torkon ragadta a feleségét, aki eközben elájult.

— **Uj bankjegyek érkeztek Franciaországból.** Konstancából jelentik: Egy francia hajón 14 láda új bankjegy érkezett. A küldeményt a Banca Nationalának szállították Bukarestbe.

SPORT

UTE—KAC—Haggibor kombinált 8:0 (4:0)
Az UTE nagy gólarányú győzelme

(Kolozsvár, október 29. Az Uj Kelet tudósító-jától.) Ragyogó, napsütéses őszi időben, zsúfolásig megtelt tribün és az egész sporttelepet betöltő közönség előtt zajlott le az UTE második mérkőzése. Az UTE az első negyedóra után magára talált és ettől kezdve lendületes, szép kombinációkban gazdag játékkal gyönyörködtette a rekordszámú publikumot.

Már szombati beszámolómban megállapítottuk az UTE elsőrangú kvalitását, a vasárnapi nagy gólarányú győzelem mégis aligha következett volna be, ha a KAC és Haggibor játékosai kombinált csapat csak némi lelkesedéssel is játszott volna. Az UTE nagy gólarányú győzelmét elsősorban tehát a kombináltak lélek nélküli játéka eredményezte.

A csapatok félnegy órakor lépnek pályára és a szokásos tényképezés után a kombinált csapat támadásával kezdődik a játék. Eleinte a kombinált csatársor igen tetszetős támadásokat vezet és mintha az UTE csapat kissé kapkodva játszana. Ez azonban csak addig tart, míg észreveszik a kombinált csapat bizonytalanul működő védelmének hibáit. Az első percekben a kombináltaknak két egyszerű alkalmuk van a vezetés megszerzésére, azonban Ankraut és Raduch biztos helyzetből hibáznak. Változó támadások után a 22-ik percben esik az első gól. Jeszmás könnyen védhető labdája Szatmári kezéről a hálóba pattan. Ettől kezdve a kombináltak felhagynak az eddigi esetleges eredményre vezethető játékkal és a féldíó végéig Jeszmás jórészt a közvetlen védelem hibájából még három góllal terheli meg a kombináltak hálóját.

Szünet után a kombinált csapat, mintha megemberelné magát, megpróbál lelkesebben játszani ám a lelkesedés 20 perc után végleg elmarad és az újpestieknek a teljesen fejétvesztett kombináltak ellen Jeszmás, Szidon és Szemere révén nem nagy megerőltetésbe kerül még négy gólt elhelyeznie Szatmári kapujába.

Az UTE csapat legjobb része a csatársor volt, melyből fejvel magaslik ki Jeszmás ideális középcsatár játéka, kivüle Baubach vált ki, kinek azonban nem igen kellett magát megerőltetni a kombinált csatársor ellen. A kombinált csapatról csak annyit, hogy megegyszer ne játszanak.

Nagy Lajos nem volt a szokott jó bíró.

Vidéki eredmények. Szatmáron az SzSE 1:0 arányban megérdemelten győzött a váradi Egyetértés ellen.

Temesvár: TMTE—AMTE 1:0. Óriási meglepetés a temesvári munkás csapat sorozatos győzelme a legjobb csapatok ellen.

Arad: Gloria-CFR—Jiul 0:0.

Marosvásárhely: MTK—Kadima 3:0, MCFR—MMTE 4:0.

Magyarország—Svédország 2:1 (2:1). Vasárnap került eldöntésre a két ország válogottjainak mérkőzése, melyből a magyar csapat került ki megérdemelt győztesként. A svédék érik el a vezető goalt mindjárt az első percben, melyre 10 perccel belül Eisenhoffer két goállal válaszol. A játék végéig az eredmény nem változik. 40.000 néző. Bíró: Schmieger (Wien).

Rosenfeld Béla emlékére. Kolozsvár társadalmának legszelebb rétegeiben nagy részvétet keltett Rosenfeld Ferencnek, a Haggibor kitünő kapusának gyászja, amely öt bátyja, Rosenfeld Béla, a Renner-börgyár tisztviselője

tragikus körülmények között történt halálával érte. Két magát megnevezni nem akaró, lelkes Haggibor-tag háromszáz lejt küldött be ma a szerkesztőségbe, azzal a rendeltetéssel, hogy megkezdjék egy emlékalap létesítését. Az alapítvány néhai Rosenfeld Béla nevét fogja viselni.

KÖZGAZDASÁG

A francia kereskedelmi ügyvivő jelentése Románia gazdasági helyzetéről. Bukarestből jelentik: A bukaresti francia kereskedelmi ügyvivőség legutóbbi jelentésében kiemeli, hogy a mesterséges árlesorítás csődöt mondott, a romániai árak közelednek a világpiazi árakhoz, sőt részben meg is haladják azokat. A pénzügyi részben szentel a jelentés az azt mondja, hogy helytelen az esetleges rendszabályokhoz vérmes reményeket fűzni, mert a valutakrisis még nem érte el tetőfokát. A romániai kereskedelemnek a hitel helyreállítása céljából vissza kell térnie a régi szokásokhoz és a kötelezettségek betartásához. Ezután a moratóriumtörvényről emlékezik meg a jelentés és leszögezi, hogy egy megnyugtató becsületes megoldás ajánlatosabb az elodázott bizonytalanságnál. Végül az export és import csökkenéséről, a vasúti szállítás javulásáról és a temesvári árumintavásárról emlékezik meg.

Magánkézbe adják a jugoszlávai állami selyemgyárakat. Belgrádból jelentik: A kereskedelmi minisztériumban a napokban konferenciát tartottak, amelyen az állami selyemgyárak igazgatói vettek részt. Az értekezleten kiderült, hogy a selyemgyártásnak hátrányára van az, ha a gyárak állami kezelésben dolgoznak. Ezért a minisztérium elhatározta, hogy az állami selyemgyárakat magánkézbe fogja adni. Az erre vonatkozó árveréseket rövid időn belül megtartják.

Kiskereskedők kongresszusa. Bukarestből jelentik: Ascher Kandel elnökle alatt tegnap kezdődött a falusi kereskedők kongresszusa. Az egyes szónokok a kereskedelem aktuális sérelmeivel, a kereskedelemben tul tengő állami beavatkozással, a pénzügyi válsággal, a súlyos adóztatással foglalkoztak. Végül a városi és falusi kereskedők együttműködésének egy kereskedői párt alakításának szükségességét hangoztatták.

Papírszacskok és tasakok

egyszerű és luxuskivitelben Lepage papírüzletben Cluj
Kérjen árjegyzéket Kérjen mintákat

Zsák

Zsineg

Kötél

HAVAS DEZSÓ
Timișoara

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A Magyar Színház heti műsora

Kedd: A diadalmas asszony. A. bérlet.
Szerda: Makrancos hölgy. Rendes helyárrakkal.
Bevezető előadást tart Janovics Jenő dr. B. bérlet.

Önagsága két férje. (Bohózat, irta Felix Gaudera, fordította Kosztolányi Dezső. Ejjeli bemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) Ha az új francia bohózat bemutatója a teljes sikertelenség jegyében folyt le, úgy ebben a szereplő színészeknek semmi részük. Ami tőlük tellett, mindent megtettek a darab érdekében és ha itt-ott fölhangozott az előadás alatt egy-egy bátor talan nevetés, az kizáróan az ő érdemük. Mert maga a bohózat teljesen vérszegény és ötlet nélküli darab, a maga egészében igen elkopott bohózzattéma körül forog, részleteiben pedig még csak egy szellemes mondat sem fordult elő benne. Ugy tudjuk, Pesten is a jól megérdemelt bukásban volt része és ezt a sorsot itt se kerülhette el. A színészekről csak jót lehet írni: Forgács, Földes és a női szereplők Miklóssy Margit, Könyves-Tóth Erzsébet és Tarnay Teri a darab lehetőségének határáig jók voltak. Természetes, hogy Poór Lili a címszerepben kitünő volt, de mindig hangoztattuk és most is úgy érezzük, hogy Poór Lili súlyos drámai egyéniségének nem felelnek meg a könnyed vigjátékszerepek és nagy művészi hitelet rontja minden olyan alkalommal, amikor az egyéniségéhez nem illő könnyű szerepekre vállalkozik.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (v. Egyetem-mozgó): Kedd, okt. 30-án: A kis ördög. Romantikus vigjáték 5 felvonásban. Főszerepben a gyönyörű Diomica Jacobini. Pompás, fordulatos, jóízű vigjáték. A „Fehér liliumok” intézetének kedves leánytitkai. Párhuzam a zárdanővendék és a táncosnő hódításai között.

Uránia-mozgó: Kedd, október 30-án: Orvosi hét! Nyitott szemmel. Dr. Finger egyetemi orvostanár megváltó filmje. Csak felnőtteknek. Nők 18, férfiak 16 évtől felfelé. Csak az erős idegzetűek nézzék meg ezt a filmet! Le a prudériával, le az ostoba titkolódzással!

Apolló-mozgó: Kedd, október 30-án: A Sing-Fu varieté büntügye. Nagyszabású detektívdráma 5 felvonásban. Főszerepben Louis Ralph és Fridrich Kühne. A sárka faj agyafutur gondolatvilága. Egy keleti varieté féltett titkai.
Előadások kezdete délután 3 óráttól.

Erdélyi pénzpiac 29-én

A kolozsvári clearing-iroda jelentése

Devizák	Erdélyi pénzpiac 29-én					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	3715—37	3725—10	3720—05	3720—05	3725—10	3725—15
Newyork	208—07	—	—	—	—	—
London	941—37	—	942—39	—	—	—
Páris	—	—	—	—	—	—
Milano	—	—	946—40	—	—	—
Prága	614—11	—	613—11	611—09	—	—
Belföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	—	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	341—43	—	341—43	—	—	—

Csecsemők, kisgyermek-ideális ápolószere a Höfer-féle gyermek hintőpor és Höfer-féle gyermek-öröm!

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Malia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz. rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidékimegrendeléseket postán eszközöz

Az „ASTRA” benzinmotor a legmegbízhatóbb hajtóerő!

TUNGSRAM

A legjobb villanykörte!
Mindenütt kapható!

A fogarasi metszői állás zene Ubodeg egy sze elnyben részest Pályázní ő zettséget, élet eddigi működésü kérvényüket 192 elnökséghez kü lése mellett.

Próbaelőadá nak utiköltségeik tottnak az átköl tetnek. Az állás megegyezés tárg lakás, villanyvilá hozzájár.

Első Erdély

Cluj, C

Telefon interurban 2

Ékszerárú

Fogászati ar

és forrasztó

Kienzie és Sch

Csak v

ROSEN

héber

CLUJ-KOLOZ

לון צינית

אונד תלמיד

פאן אלע

סמען פרייען

דעטייל

MEC

leg

női

Dian

ASA

nő

Seal és b

mézett kab

beszerzési

KERE

FIGY

Külföldi gyári

választékban fehé

Hosenzeugok, fé

EGÉSZ LAKBERENDEZÉSEKET, RÉGISÉGEKET ÉS
ZONGORÁKAT, ÉKSZEREKET VESZEK, ELADOK

★ STERNBERG J. ★ ORADEA-MARE
PIAȚA UNIRII

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 lei. Jelligés hirdetésre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésnél a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítatnak. Erre a célra a hirdetésdíjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres
Mindennemű ládákat és fadóbozokat összeszerelt és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1381
Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauți (volt Kajántól-ut) 1 szám

Lusztig és Nussbächer
cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Izr. urleány német, magyar, román nyelvtudással nevelőnői állás betöltésére ajánlkozik, lehetőleg vidékre. Elemisták előkészítését vállalom. Rosenbaum Ius Dej, Kovács Samu-ut 15. 6446

Héber, román, magyar, német nyelveket beszélő fiatalember t-nitói, illetve nevelői állást keres vidéken. Cím a kiadóban. 6449

Keresek orth. vallásos házból kisasszonyt 9 és 10 éves gyermekeim mellé, aki a háztartás felügyeletét is vállalja. Románul és németül tudók előnyben részesülnek. Ajánlatok küldendők: Friedmann Ferenc Timisoara, Strada Mercey 6448

Irodagyakornok, kereskedelmi érettségivel bíró fiatalember, irógépelőző felvétetik. — Szombaton zárva. Ajánlatokat „Nagykereskedő” jellegére a kiadóhivatalba. 6450

Jó megjelenésű, intelligensebb

bőr-kereskedő segéd

(aki cipészkelekhez is jól ért) felvétetik

Hirsch Adolfnál
Cluj

Német kisasszony gyerek mellé ajánlkozik. Leveleket „Azonnal” jellegére a kiadóba kér. 6412

Zongorát vennék használt, de kitűnő karban, lehetőleg fekete, kereszt-huros elsőrendű gyártmányt. Ajánlatok árjegyzéssel a kiadóba kéretnek. 6443

Belvárosban eladó ház, több lakás átvehető. Cím a kiadóban. 1581

Angol szövetek

ugy a legfinomabb minőségben, mint olcsóbb minőségekben, rendkívül leszállított áron

érkeztek Londonból

nagy mennyiségben az őszi és téli idényre.

Covercoat, dublé, felöltő

és más különböző ruhaszövetek: fekete, kék és színes kivitelben, a legfinomabb minőségben, új és a legmodernebb mintázással.

Különösen felhívjuk a figyelmet szövegeink szélébe varrott

„FINTEX”

védjegyre, mely garantálja a legfinomabb, legtartósabb és legelegánsabb minőséget, melynek ezideig cégünk az egyedüli készítője.

Pendle & Rivett

Ltd. London

Fiókok: Páris, Milánó, Madrid, Kairó, Marokkó, Capetown, Melburne, Peking, Rio de Janeiro.

Kizárólagos képviselő Románia részére:

HENRY ROBERT KENT

nagy angliai lerakata

Központ: Bucuresti, Strada Academiei 45.
Fiók: Galați, Strada Domneasca 13.

„ASTRA”

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A.

Sürgöncím: Vagonastra Arad ★ ARAD ★ Sürgöncím: Vagonastra Arad

Vagonosztály: Mindennemű személy, teher és luxusvagonok, tartánykocsik, ipari, erdei és mezőgazdasági járművek és ezekhez tartozó mindennemű alkatrészek. Vasszerkezetek, szegcselit oszlopok és tartók, gőzkazánok, minden nagyságu, szesz, víz, kőolaj és benzintartányok kovacsolt gépalkatrészek, kendertörőgépek.

Motorosztály: Autobuszok, teherautók, benzinmotorok, esztergapadok, excenterprések. Alkatrészek mindenféle rendszerű személy és teherkocsikhoz és benzinmotorokhoz.

A Motorosztály gyártmányai eredeti gyári áron beszerezhetők az alábbi bizományi raktárból:

ARAD: Automobil és Gépkereskedelmi Vállalat, Strada Alexandri No. 6.
CLUJ: Blaga Emil, Piața Stefan cel Mare 3.
LUGOJ: Schwäbische Zentralbank Filiale Lugoj.
ORADEA-MARE: „Economia” Ipari és Kereskedelmi R. T., Piața Mihai Viteazul No. 1.
SATMAR: Príncipe Testvérek Vasöntőde és Gépgyár R. T.
SIBIU: Dr. Schultze & Co. Technisches Verkaufsbüro Seifergasse No. 3.
TİMISOARA: Schwäbischer Landwirtschaftsverein, Gorovengasse No. 5.
Jaques Paucker, Str. I. C. Brătianu No. 6.

Grünwald üvegcsiszolda Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnék. — **Oradea-Mare**
és **tükörgyár** Épületüvegészeti vállalat — Ujrafoncsorozás — Finntükrök
Strada Gerlozy 18. szám

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, str. Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

SZERKESZTŐSÉG,
HIVATAL ÉS NY

Cluj, Kolozsvár, S.
L. Pop (Brassai-ut)

Telefon: Szerkesztés és kiadóhivatal
Zs. N. Sz.

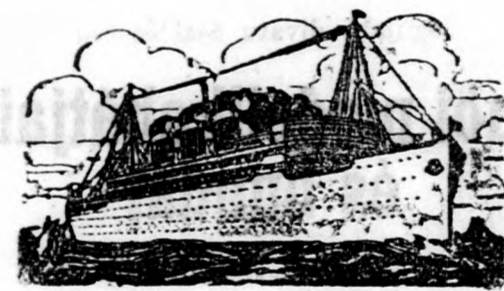
A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek szentelendők. Kéziratok adunk vissz

Cluj-Kolozsvár

Ezekután bevált római Vajudnak a he Ez már nem óta hangos az tika csodadokt lesték a szokat készületek utá várt, aki a bennünket, szé séges kis egérk ami a kormány folyik. Nem te hatalmas tudós az átszervezésre tette ki többiz sen elkövetkezi minden posztra kalmatlanok ki friss szellemmel rozoga masinája

Most vég született az t még nem volt tán, a sajtóban keringtek, de n megfélebezhete nak. Lázás izga hol vannak az viseli az új sze konstruált korm kének akaratát. szer és értetlen itt az új rendsz új minisztérium niszterekből va három új ember visel, hogy fél csak. Itt van kedelemügyi m Van ki e neve vezérigazgató, óta igazgatta igazgatása alatt a CFR., hogy kaptuk volna vasuti szerenese annyira a vasu dokat kellene normális közle Es végül a hálá „Tancred-Dera tisztelő elneve akikre a maga vigyének a ko meg az Isten! takat igazgatta csak néhány e odakerül az or nek, nehogy k két új minisztr Saveanu a né derék, kiváló jük őket közé időkre kell f ben mind is ságosan.

Am ha emberek a hogy a régié nak. Megcsere hogy végered új ember áll. arra az egyed hatnánk, hogy be eddigi pos ressiük az oko vetnünk a ké niszterelnökne ban megállják

Fabre-Line

FRANCIA HAJÓZASI TÁRSASÁG

Közvetlen vonalak — átszállás nélkül —

Constanța-Newyork

között és tranzitó Kanada felé.

A „MADONNA” hajó indul október 8-án.

Külön hajójáratok

Constanța-Jaffa-Marseille

között.

A „BRAGA” gőzös indul október 6-án.

Információk és jegyek kaphatók:

Fabre Line Bukarest, Pasagiul Comedia

Felvilágosítást nyújt még: Reclama Cluj, A. Iancu 3.